

Bruksela, 31 maja 2024 r.
(OR. en)

10404/24

CLIMA 216
ENV 562
SAN 306
AGRI 444
FORETS 153
ENER 258
TRANS 252
ECOFIN 610
PROCIV 45

NOTA

Od: Sekretariat Generalny Rady

Do: Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada

Dotyczy: Komunikat Komisji w sprawie zarządzania ryzykiem klimatycznym
– Wymiana poglądów

1. Z myślą o ukierunkowaniu wymiany poglądów na wyżej wymieniony temat na posiedzeniu Rady (ds. Środowiska) 17 czerwca 2024 r. prezydencja przygotowała załączoną notę i pytania do ministrów.
2. Komitet Stałych Przedstawicieli jest proszony o zapoznanie się z notą i pytaniami przygotowanymi przez prezydencję oraz o ich przekazanie Radzie w celu przeprowadzenia wyżej wspomnianej wymiany poglądów.

Komunikat Komisji w sprawie zarządzania ryzykiem klimatycznym**- Wymiana poglądów -****Wprowadzenie****Raport dotyczący Europejskiej oceny ryzyka związanego z klimatem (raport EUCRA)¹**

opublikowany przez Europejską Agencję Środowiska 11 marca 2024 r. dobitnie przypomina o przyspieszonym tempie zmiany klimatu i dotkliwości jej skutków. Rok 2023 był najgorętszym rokiem w historii na świecie, a w Europie ocieplenie klimatu nasila się dwa razy szybciej w porównaniu ze średnią światową. Raport pokazuje również, że zmiana klimatu jest czynnikiem zwielokrotniającym ryzyko i że powiązane kaskadowo zagrożenia klimatyczne mogą prowadzić do wyzwań systemowych, które dotyczą ogółu społeczeństw, przy czym szczególnie odczuwają je grupy społeczne znajdujące się w trudnej sytuacji. Z raportu jasno wynika, że czynniki wpływające na zwiększanie ryzyka klimatycznego rosną coraz szybciej i że szereg zagrożeń klimatycznych już teraz znajduje się na poziomie krytycznym, a prawie wszystkie z nich mogą osiągnąć poziom krytyczny lub katastrofalny w tym stuleciu. Według raportu EUCRA UE i państwa członkowskie muszą współpracować, aby skutecznie ograniczyć zagrożenia klimatyczne w Europie. Większość głównych zagrożeń klimatycznych, jakie zidentyfikowano w Europie, jest „wspólną odpowiedzialnością”. Oznacza to, że strategie polityczne, które mają kluczowe znaczenie dla łagodzenia ryzyka klimatycznego, wchodzą w zakres kompetencji dzielonych UE lub wielu obszarów kompetencji leżących w gestii zarówno UE, jak i państw członkowskich. W wielu przypadkach zatem UE zapewnia kształtowanie polityki, a państwa członkowskie zachowują odpowiedzialność za opracowywanie metod jej wdrażania. Szybki wzrost ryzyka klimatycznego w całej Europie może wymagać nowych sposobów współpracy na wszystkich szczeblach sprawowania rządów w celu osiągnięcia konkretnych i wymiernych postępów w ograniczaniu najpilniejszych zagrożeń klimatycznych. Takie podejścia mogą opierać się na doświadczeniach związanych z misją UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz innymi odnośnymi instrumentami i politykami UE.

¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

Komunikat Komisji pt. „Zarządzanie ryzykiem klimatycznym – ochrona obywateli

i dobrobytu”², opublikowany 12 marca 2024 r., stanowi odpowiedź na sprawozdanie EUCRA.

Komunikat koncentruje się na kluczowych działaniach, które UE i jej państwa członkowskie muszą podjąć, aby lepiej zarządzać rosnącym ryzykiem klimatycznym w głównych klastrach

oddziaływania: ekosystemów naturalnych, wody, zdrowia, żywności, infrastruktury i gospodarki.

W komunikacie określono również koszty zagrożeń klimatycznych i podkreślono potrzebę szybkich

inwestycji. Wskazano, że według ostrożnych szacunków coraz dotkliwsze skutki zmiany klimatu

mogłyby zmniejszyć PKB UE o około 7 % do końca stulecia. Jeżeli globalne ocieplenie trwale

przekroczy określony w porozumieniu paryskim próg 1,5 °C, łączne dodatkowe obniżenie PKB

w przypadku UE jako całości może wynieść 2,4 bln EUR w okresie od 2031 r. do 2050 r. Roczne

szkody spowodowane zalewaniem obszarów przybrzeżnych w Europie mogą przekroczyć 1,6 bln

EUR do 2100 r., przy czym co roku może ucierpieć wskutek tego zjawiska 3,9 mln osób.

Od czasu przyjęcia Europejskiego prawa o klimacie i strategii UE w zakresie przystosowania się do

zmiany klimatu z 2021 r. w **ramach polityki UE** poczyniono znaczne postępy we wzmacnianiu

odporności na ryzyko klimatyczne. Pomimo tych postępów gotowość UE w zakresie polityki nie

nadąża jednak za tempem wzrostu ryzyka klimatycznego, a państwa członkowskie muszą zrobić

więcej w odniesieniu do aspektów zarządzania, podnoszenia świadomości, sprawiedliwości

i sprawiedliwej odporności, finansowania oraz rozwiązań opartych na zasobach przyrody.

W komunikacie wymieniono **cztery nadrzędne kategorie rozwiązań** mających poprawić radzenie

sobie z zagrożeniami klimatycznymi zarówno na szczeblu UE, jak i w państwach członkowskich:

- **poprawa zarządzania** poprzez wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za ryzyko i zachęcanie do ściślejszej koordynacji między szczeblem krajowym, regionalnym i lokalnym;
- **narzędzia dla właścicieli ryzyka i dostęp do rzetelnych danych** w celu lepszego zrozumienia powiązań między ryzykiem klimatycznym, inwestycjami i długoterminowymi strategiami finansowania;

² Dok. 7732/2024.

- **wykorzystanie istniejących polityk strukturalnych państw członkowskich i mechanizmów solidarności UE** do zarządzania ryzykiem klimatycznym;
- **odpowiednie warunki wstępne finansowania odporności** poprzez projektowanie wydatków publicznych i zachęt do inwestycji prywatnych w sposób mobilizujący wystarczające środki oraz sprawiający, że zapobieganie zakłóceniom związanym z klimatem i szkodom dla klimatu jest najlepszym wyborem z ekonomicznego punktu widzenia, a także lepsze uwzględnianie ryzyka związanego z klimatem w krajowych procesach budżetowych³.

W komunikacie określono również **konkretne działania mające na celu zarządzanie ryzykiem w sześciu klastrach oddziaływania: ekosystemy naturalne, woda, zdrowie, żywność, infrastruktura i środowisko zbudowane oraz gospodarka**. W odniesieniu do gospodarki podkreśla się, że każda klęska związana ze zmianą klimatu będzie dodatkowym obciążeniem dla gospodarki w związku z utratą wydajności i ofiarami śmiertelnymi, bezpośrednimi szkodami, ograniczonym potencjałem wzrostu gospodarczego oraz presją na budżety publiczne oraz że nowo przyjęta dyrektywa o wymogach wobec krajowych ram budżetowych⁴ powinna pomóc usprawnić budżetowanie uwzględniające ryzyko klimatyczne i włączyć je do głównego nurtu krajowych procesów budżetowych. Jednocześnie potrzebne są wystarczające inwestycje, zarówno publiczne, jak i prywatne, aby skutecznie przeciwdziałać zagrożeniom klimatycznym i budować odporność na zmianę klimatu. W przypadku przekierowania inwestycji na odbudowę po zaistnieniu szkody zmniejsza się kwotę dostępną na inwestycje produkcyjne.

³ W związku z tym 14 maja 2024 r. powołano grupę analityczną ds. uruchamiania finansowania odporności klimatycznej, zapowiedzianą w komunikacie.

⁴ W dyrektywie Rady (UE) 2024/1265 z dnia 29 kwietnia 2024 r. zmieniającej dyrektywę 2011/85/UE w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich zwrócono się do państw członkowskich o to, by w swoim planowaniu budżetowym uwzględniały w miarę możliwości makrofiskalne czynniki ryzyka wynikające ze zmiany klimatu oraz jej skutki dla środowiska i dystrybucji. Państwa członkowskie są również proszone o to, by w miarę możliwości uwzględniały informacje na temat kosztów budżetowych poniesionych w związku ze wstrząsami związanymi z klimatem przy publikacji informacji na temat zobowiązań warunkowych o potencjalnie dużym wpływie na budżety publiczne. Przyznaje się jednak, że sprawozdawczość w zakresie makrofiskalnych czynników ryzyka wynikających ze zmiany klimatu, zobowiązań warunkowych związanych z klimatem i budżetowych kosztów klęsk żywiołowych ulega poprawie, ale znajduje się na początkowym etapie, a metody i wskaźniki dotyczące takiej sprawozdawczości są wciąż opracowywane.

Stan prac

Komunikat Komisji został po raz pierwszy przedstawiony ministrom na posiedzeniu **Rady (ds. Środowiska)** 25 marca 2024 r. Z uwagi na międzysektorowy charakter komunikatu i sprawozdania EUCRA prezydencja belgijska aktywnie włączała inne odpowiednie składy Rady w dyskusje na szczeblu technicznym, w tym w odniesieniu do **energii, ochrony ludności, turystyki, finansów i budżetu, zdrowia, przemysłu i rolnictwa**. Dyskusje pokazały, że panuje powszechna zgoda co do tego, że **ryzyko klimatyczne jest pilną kwestią** i że **rosną koszty niepodejmowania działań**. Ogólnie rzecz biorąc, delegacje podzielają pogląd, że konieczna jest **systemowa reakcja polityczna we wszystkich odpowiednich obszarach polityki**, w tym na szczeblu UE. Podczas dyskusji **podkreślono** następujące **elementy**: potrzebę zwiększonej koordynacji i współpracy między państwami członkowskimi i między sektorami, w tym w zakresie monitorowania i dostępu do danych; znaczenie podnoszenia świadomości i komunikacji, w tym zwalczania informacji wprowadzających w błąd; potrzebę pracy nad odpowiednim finansowaniem; oraz niezbędną rolę wody. Różne **składy Rady uznały** również potrzebę uwzględnienia **zagrożeń klimatycznych**, w tym odporności i gotowości na wypadek zagrożeń, w leżących w ich gestii dziedzinach przy **opracowywaniu polityk i środków**, w wyniku dyskusji na temat różnych dziedzin polityki, w tym w zakresie przestrzeni kosmicznej, badań naukowych, konkurencyjności, przemysłu oraz energii⁵.

⁵ Zob. na przykład: konkluzje Rady z 23 maja 2024 r. pt. „Wzmocnienie konkurencyjności Europy dzięki przestrzeni kosmicznej” (dok. 10142/24); konkluzje Rady z 23 maja 2024 r. w sprawie większej waloryzacji wiedzy jako narzędzia służącego odpornemu i konkurencyjnemu przemysłowi oraz autonomii strategicznej w otwartej gospodarce w Europie; konkluzje Rady z 24 maja 2024 r. pt. „Konkurencyjny przemysł europejski motorem naszej ekologicznej, cyfrowej i odpornej przyszłości” (dok. 10127/24); konkluzje Rady z 24 maja 2024 r. pt. „Jednolity rynek z korzyścią dla wszystkich” (dok. 10298/24); konkluzje Rady z 30 maja 2024 r. pt. „Rozwój zrównoważonej infrastruktury sieci elektroenergetycznej” (dok. 10459/24). Należy również zauważyć, że w deklaracji z La Hulpe w sprawie przyszłości Europy socjalnej, którą sporządzono podczas zorganizowanej 15–16 kwietnia 2024 r. przez prezydencję belgijską konferencji wysokiego szczebla na temat Europejskiego filaru praw socjalnych, podkreślono znaczenie zachęcania do zapobiegania konkretnym zagrożeniom wynikającym ze zmiany klimatu.

Pytania do ministrów

- *Czy zgadzają się Państwo, że szybki wzrost ryzyka klimatycznego w całej Europie może wymagać nowych sposobów współpracy na wszystkich szczeblach sprawowania rządów, w tym na szczeblu unijnym?*
 - *Jakie środki wprowadzono w Państwa kraju na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym w celu poprawy planowania budżetowego? Jakie narzędzia metodologiczne i informacyjne są nadal potrzebne do wspierania reform i inwestycji zwiększających odporność?*
-